

Twede boomleven gaat generaties mee

Rondhoutveiling geeft duurzame bestemming aan goed hout

De versnipperaar of de verbrandingsoven, dat staat veel omgewaaide of omgezaagde bomen te wachten. Dat is jammer, want goed hout kan nog vele jaren dienstdoen in een andere vorm en voor de inbrenger een leuke som opbrengen. Dit jaar werd voor de 25e maal de Rondhoutveiling gehouden. Alle 367 kavels werden verkocht, met als financiële topper een zwarte noot die voor een recordprijs per kubieke meter werd verkocht. Wij spraken de organisatie, een inbrenger en twee kopers over de veiling, en natuurlijk over goed hout.

Auteur: Heidi Peters

Voor het eerst in 25 jaar was de Rondhoutveiling, geleid door veilingmeester Alexander Pechtold, online, dit natuurlijk vanwege de coronamaatregelen. De twee zaterdagen voorafgaand aan de veiling waren de kijkdagen, zoals altijd in Schaarsbergen. De Rondhoutveiling wordt georganiseerd door de Bosgroepen. Pieter Westerhof, regiomanager Gelderland en Flevopolder bij de Bosgroepen, nam zoals altijd de organisatie voor zijn rekening.

De organisator

‘De Rondhoutveiling ontwikkelt zich op alle fronten’, aldus Westerhof. ‘We zijn selectiever geworden in wat we leveren. Het hout heeft een goede kwaliteit en tussen de kavels bevindt zich geen hout meer dat ook in de massa voorkomt. Vroeger kon je nog eiken brengen met een losse ring en een scheur. Dat nemen we nu niet meer aan. Onze positie in de markt wordt sterker. Er is steeds meer animo voor wat we doen, zodat er steeds meer inbrengers komen en de lijst met potentiële kopers ook steeds langer wordt. Inmiddels bestaat deze lijst uit meer dan 800 mensen. Ongeveer 190 daarvan kopen elk jaar hout. Dit jaar hadden we 367 kavels. Op een na zijn ze allemaal tijdens de veiling verkocht en de laatste kavel

nog een paar dagen daarna. Dat is ongekend. Meestal blijven er wel wat stammen over.’

Wat ook stijgt, zijn de prijzen. Westerhof: ‘Vorig jaar werden er al records gebroken. Nou, die zijn nu ook allemaal gesneuveld. Wij hebben daar geen enkele invloed op. De markt bepaalt en op de veiling heb je alle marktpartijen bij elkaar.’

De Bosgroepen organiseren de Rondhoutveiling nu 25 jaar. Het doel was en is nog steeds: aandacht vragen voor Nederlands kwaliteitshout. Door afwezige of gebrekkige kennis gebeurt

LADDER VAN LANSINK 2.0

A Preventie

B Hergebruik

C Recycling

D Energie

E Verbranden

F Storten

Powered by Recycling.nl

Ladder van Lansink (Bron: Door RecyclingNL - Nijsen
Recyclingwww.recycling.nl, CC BY 3.0)

het dat hout van bijzonder goede kwaliteit in de versnipperaar of de biomassa verdwijnt. Met de Rondhoutveiling krijgt veel hout een tweede leven, de eigenaar krijgt er een goede prijs voor en de koper heeft de keuze uit prachtige kavels voor allerlei bestemmingen. Het verkochte hout wordt verwerkt in meubels, maar ook bewerkt tot kunstwerk of gebruikt voor restauratie van een molen of een kano. Een koper van de afgelopen jaren heeft bijvoorbeeld urnen van het hout gemaakt. Westerhof: 'Hout voor een kano, dat is toch een bijzondere vraag. De koper zoekt een stam met een diameter van 1 meter en een lengte van 10 meter. In de loop der jaren leer je dat vooral de dikte van de boom van belang is, meer dan de lengte, en dat fijne jaarringen niet zo bepalend zijn. Het hangt allemaal af van het doel.'

Westerhof vertelt verder: 'Alles wat wordt ingebracht, bekijken we op locatie. Van sommige inbrengers weten we inmiddels wel zo'n beetje wat de kwaliteit is; dan beoordelen we soms ook op afstand. Het is funest als er veel ijzer in de boom zit, zoals spijkers of granaatscherven. Ook vinden we weleens porseleinen potjes in een walnotenboom, bedoeld om elektriciteitskabels door te voeren. Daar is de boom dan omheen gegroeid, dus zie je ze niet meer. Maar als je met je zaag ijzer raakt, wordt die bot en dat is vervelend. We inspecteren alle bomen, maar soms zit het ijzer in het binnenste en zijn ze zo dik dat het niet wordt opgemerkt. Dat is niet helemaal uit te sluiten.'

De stammen worden aangeleverd door zo'n zestig verschillende inbrengers. Iets meer dan de helft komt uit bossen, de rest van wegen en lanen. De zwarte noot komt uit een kasteeltuin. Welk rondhout je ook koopt, de herkomst van de boom is altijd bekend.

Westerhof: 'Vorig jaar verkochten we een Japanse lariks van 140 jaar oud, heel fijnringig hout. Van een westerse levensboom, die bij de kerk in Rozendaal stond, heeft een koper een schuurdeur gemaakt. Het hout van deze *Thuja* is heel duurzaam en kan onbehandeld nog heel lang worden gebruikt. Duurzaamheid is eigenlijk waar het om draait bij deze veiling. De zwarte noot die we dit jaar verkochten, heeft 150 jaar gegroeid. Nu worden er tafelbladen van gemaakt die ook nog zeker 100 jaar meegaan. Op die manier leg je het koolstof in het hout 250 jaar vast. Dat is winst.'

Hein te Velde van Kopshout in Nijmegen maakt handmatig zwaluwverbindingen.

Roelof Legemaat

De inbrenger

Roelof Legemaat is een van vaste inbrengers van rondhout voor de veiling. 'Ik probeer voor het hout van Nederlandse bodem een betere bestemming te organiseren dan snippers voor biomassa of brandhout. Kijk maar eens naar de Ladder van Lansink; die gaat over recycling. Als je hout een nieuw leven geeft, verschuift het van positie F naar B in de afvalhiërarchie. In hout zit namelijk veel CO₂ opgeslagen. Verbrand je het hout, dan komt dit in de lucht. Bij hergebruik blijft het CO₂ opgeslagen. In de markt wordt te gemakkelijk gezegd: weg met die troep. Vaak is het geen troep. Sinds ik de Rondhoutveiling ontdekt heb, breng ik goed hout naar de veiling. Voor hetzelfde hout dat in de markt in de versnipperaar gaat, bieden mensen nu tegen elkaar op. Ik vind de veiling

De volgende Rondhoutveiling wordt gehouden op zaterdag 26 februari 2022. Westerhof heeft een advies voor boomverzorgers: 'Wil je hout inbrengen, doe dat dan in oktober of november van dit jaar. In januari word ik altijd platgebeld door boomverzorgers die nog hout hebben liggen. Dat is te laat. Zorg dat je in ons systeem staat; dan word je op de hoogte gehouden en weet je wanneer je hout kunt aanbieden.'

Einde kader

De Rondhoutveiling van 2021 omvatte 367 kavels. De gemiddelde prijs voor het hout lag dit jaar op 271,45 euro, dat is 74,88 euro hoger dan vorig jaar (196,57 euro). In dit overzicht is een aantal gemiddelde prijzen per m³ per soort te zien (2021, gangbare soorten):

Zwarte noot	€ 1800,00/m ³
Plataan	€ 153,09/m ³
Iep	€ 324,39/m ³
Japanse lariks	€ 153,75/m ³
Douglas	€ 153,75/m ³
Beuk	€ 160,22/m ³
Amerikaanse eik	€ 158,10/m ³
Inlandse eik	€ 309,20/m ³
Acacia	€ 281,17/m ³
Es	€ 198,33/m ³
Esdoorn	€ 194,44/m ³
Walnoot	€ 473,92/m ³
Zoete kers	€ 211,92/m ³

(bron: www.bosgroepen.nl)

mooi. Mensen die komen kijken, hebben vaak al een idee van het product dat ze ervan willen maken en kijken welke stam er geschikt voor is.'

Legemaat is begonnen als ETW'er, deed vervolgens de opleiding tot ETT'er en volgt nu bij IPC Groene Ruimte de opleiding ETM, European Tree Manager. 'In deze opleiding ligt de nadruk sowieso sterk op duurzaamheid. Vorig jaar bracht ik duindoorn in. Ik weet dat daar urnen van zijn gemaakt. En van een lindestam heeft iemand een trap gemaakt. Weet je, als je een stam openzaagt, maak je een schat open. Elke tekening is uniek. Niet elke boom is geschikt; je moet er wel oog voor hebben. Dit jaar kwam ik in een privétuin een stuk tegen. Dat zou weggegooid worden. Nu is het naar de veiling gebracht en verkocht. Dus krijgt dit hout een

tweede leven. Dat vind ik mooi. Verder heb ik een esdoorn met grote vergroeiingen ingebracht, iepen, twee appelstammen, een stuk *Catalpa*, een weemoed-den en nog wat andere stammen. De *Catalpa* was omgewaaid; ik zag de stam en dacht: hé, daar zit wat in. Hij heeft een paar jaar bij mij thuis opgeslagen gelegen en nu heb ik hem naar de veiling gebracht. Als koper weet je waar een boom vandaan komt, waar hij heeft gestaan. Als inbrenger heb je er wel wat werk aan: het moet beter hout zijn dan standaardhout, je moet ruimte hebben om het op te slaan en mogelijk eens een keertje extra rijden. Maar ik vind het heel interessant en heb het ervoor over vanwege de mooie bestemming. Je loopt wel het risico dat je je inbreng weer moet ophalen als het niet verkocht is.

‘Van iepenbomen worden veel tafelbladen gemaakt en zwarte noot kan verwerkt worden tot een dashboard. Een beeldhouwer neemt de tijd om te zien wat er in de boom zit en wat hij eruit kan halen. Dat is het mooie van de veiling: je moet de juiste koper hebben voor het juiste stuk hout.’

De meubelmaker

De meubelmakers van meubelmakerij Kopshout uit Nijmegen kopen hun hout al vanaf het begin in op de Rondhoutveiling. De grondleggers van Kopshout waren destijds zelfs betrokken bij de oprichting van de veiling. De meubelmakerij wordt nu gerund door Hein te Velde en Jelmer van der Sluis. Beiden leerden ze het vak van de oude garde. Kopshout werkt volgens het principe van Stichting Mens- en Milieuvriendelijk Ondernemen (MeMo) en maakt op kleine schaal meubels van goede kwaliteit, die overigens wel door het hele land worden verkocht. Elke venoot heeft zijn eigen projecten en werkt in die zin zelfstandig. ‘We zijn nu met zijn tweeën en we zoeken nog een derde venoot’, vertelt Van der Sluis. ‘We ontwerpen en maken meubels en geven ook cursussen, waar inmiddels wachtlijsten voor zijn.’

Achter de werkplaats ligt de opslag, waar Van der Sluis het gekochte hout van de afgelopen veiling toont. Dit is inmiddels al verzaagd. ‘We willen het zo snel mogelijk verzaagd

hebben, zodat het kan drogen. We hebben hier eiken, een els, kersen, essen en nog een beetje iepenhout. De els is de enige soort waarvan we het doel al weten. Dit hebben we gekocht voor een klant met geduld, want het hout moet eerst buiten drogen en dan gaat het binnen in de droogkamer. Het duurt zeker anderhalf jaar voordat we dit hout gaan verwerken. Voor ons is het een uitzondering dat we hout kopen waarvan het doel al bekend is. We weten dat we elk jaar ongeveer 12 m³ hout nodig hebben. In januari kijken we hoeveel we nog hebben en dan weten we wat we nodig hebben voor het komende jaar. Enkele uitzonderingen daargelaten, werken we dus alleen met hout van de Rondhoutveiling. Dat is ook leuk voor de klanten, want je kunt vertellen op welk landgoed een boom heeft gestaan.’

Na het drogen aan de wind gaat het hout naar binnen, in de droogkamer. In de opslag ernaast ligt het hout dat over is van vorige jaren, waarbij gekleurde stippen aangeven hoe lang het hout er ligt. ‘Wanneer we het hout gaan verwerken, werkt het altijd nog, ook al hebben we het heel goed laten drogen en is alle vocht uit de cellen verdwenen. Het hout werkt 1 procent. Als je uit één plaat een deur maakt, wil je niet dat deze gaat klemmen. Dat maakt het werken met massief hout bijzonder; je moet altijd goed nadenken over de constructie. En het is heel duurzaam. Wij maken generatiemeubels, zeggen we altijd. Is het eenmaal goed gemaakt,

Pieter Westerhof

dan gaat het ontzettend lang mee, vandaar de keuze voor massief hout. De keuze voor de Rondhoutveiling hebben we gemaakt omdat we daar de kwaliteit van het hout zelf kunnen beoordelen. Het is heel belangrijk dat je de kwaliteit aan de stam kunt beoordelen. De draaigroei van het hout, of het groeicentrum van de boom iets uit het midden is en er dus spanning op het hout zit, noestaan zetten of krommingen, daar moet je alert op zijn. Als een boom op een helling heeft gestaan en recht wil groeien, ontstaat er reactiehout; er zijn allerlei spanningen in het hout om die boom rechtop te houden. Als je de boom dan openzaagt, kan het gebeuren dat de plank helemaal uit elkaar wijkt; zoveel spanning zit er op het hout. Dat kun je natuurlijk niet goed in een meubel verwerken. Verder letten we op de jaarringen. Soms wil je heel kleine jaarringetjes hebben, maar als je een stoelpoot maakt, wil je weer dikke jaarringen. Al die facetten kun je op de Rondhoutveiling goed zien. Op de veiling kopen levert ons niet veel geld op, maar wel veel plezier. Ook belangrijk is dat we het droogproces helemaal zelf kunnen inrichten. Want als je te snel droogt, krijg je haarscheuren. Die zie je niet direct, maar later wel. We zijn erg gebrand op hoge kwaliteit.'

De tafelbladenmaker (en meer)

Woodend uit De Bilt levert bladen. Tafelbladen, wandbladen en wandplanken, maar ook volledige tafels en schaaldelen. Het bedrijf is

opgericht door Niels van Keeken, die niet direct een achtergrond in hout heeft: 'Door af en toe een blunder te maken en natuurlijk door interesse heb ik veel geleerd over hout. Sinds zeven jaar koop ik een deel van mijn stammen in op de Rondhoutveiling. Dit jaar heb ik walnoot gekocht, een paar kavels vogelkers en veldesdoorn. Vogelkers is mooi donker hout; de veldesdoorn wilde ik omdat ik die nog nooit heb gehad. Dat is een van de redenen dat ik aan de Rondhoutveiling meedoe: daar kan ik aan leuke stammen komen om aan het assortiment toe te voegen. Ik probeer zo'n veertig tot vijftig soorten hout op voorraad te hebben. Gewoon omdat ik het leuk vind. Ook leer ik mensen graag meer over Nederlandse houtsoorten. De achtergrond van het hout is belangrijk voor het verhaal dat ik bij de boom verkoop. Dat ik de herkomst van de stammen ken, heeft dus meerwaarde.'

Van Keeken kijkt altijd naar de Rondveiling uit: 'Als een lichtje aan het einde van de tunnel die winter heet. Als een kind zo blij blader ik door de catalogus. Het is natuurlijk wel belangrijk om het hout van tevoren te bekijken, want je moet weten wat je koopt. En wat in de catalogus aan mijn aandacht is ontsnapt, kan zomaar iets heel moois zijn. Andersom komt ook voor, natuurlijk.'

De tafels van Woodend worden niet alleen in Nederland verkocht, maar ook ver daarbuiten.

De schaaldelen en wandbladen, onbehandeld, maar wel geschaafd en geschuurd, worden grotendeels in Nederland en België verkocht, soms ook in andere landen.

'De kwaliteit op de veiling is doorgaans goed; ik ben er wel enthousiast over. Dit jaar nog beter dan eerst. De prijzen waren overigens ook hoger. Eigenlijk had ik de grote kavel Amerikaanse walnoot op het oog, maar die ging voor te veel geld weg. Door het jaar heen krijg ik ook regelmatig mooi hout aangeboden, voor minder geld. Wat ik heb gekocht, ligt nu nog bij de zagerij. Over een paar weken wordt het gezaagd, samen met een andere partij, en dan slaan we het op zodat het kan drogen. Een bepaalde vorm of draai in een stam is voor mij niet interessant. Noesten daarentegen heb ik liever wel dan niet. Voor mij is de vorm vooral belangrijk; uit de cilinders haal je het mooiste hout.'

Dit jaar was de veiling online. Van Keeken: 'Dat is wel jammer, want de ziel is er een beetje uit. Anders zie je tegen wie je biedt; je voelt ook de energie in de zaal. Dat gevoel ben je nu een beetje kwijt. En het is jammer dat je geen collega's treft. Ik hoop dat het volgend jaar weer een fysieke veiling is.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!